

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Baconi Baronis de Verulamio, Vice-Comitis S.
Albani, Summi Angliæ Cancellarii, Opera omnia, Quæ
extant: Philosophica, Moralia, Politica, Historica ...**

Bacon, Francis

Francofvrti ad Moenvm, 1665

L. De Cæremoniis civilibus, & Decoro.

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10497643-5

tii: Alias enim *Libri* (ut sic dicam) distillati, instar aquarum distillatarum, quas vulgo mercantur, erunt penitus inspidi. *Lectio* copiosum reddit, & bene instructum; *Disputationes* & *Colloquia* promptum & facilem; *Scriptio* autem, & *Notarum collectio*, per lecta in animo imprimi, & altius figit. Itaque si quis in *notando* segnis sit, aut fastidiosus, memoria illi opus est bona: si *Colloquis* se non exerceat, requiritur ei ingenium promptum; sin in legendo parcus sit, hoc solum relinquatur, ut artificio quopiam utatur, quo videatur ea scire quæ nescit. *Historiarum lectio* prudentes efficit; *Poetarum*, ingeniosos; *Artes Mathematica* subtilitatem donant; *Naturalis Philosophia* iudicium profundum parit; *Moralis* gravitatem quandam mori conciliat; *Dialectica* & *Rhetorica* pugnacem reddunt, & ad contentiones alacrem; *Abeunt* (ut ait ille) *studia in mores*. Quin & vix occurrit, in intellectu, impedimentum aliquod insitum, aut naturale, quod non *Studio* quopiam idoneo emendari & edolari possit: Quemadmodum morbi corporis, exercitium quibusdam propriis, levare possunt. Globulorum lusus calculo & renibus salubris; Sagittatio pulmonibus & thoraci; Lenis deambulatio vetriculo; Equitatio capiti, & similia. Eodem modo, si cui sit ingenium vagum & volucre, *Mathematicis* incumbat. In demonstrationibus enim *Mathematicis*, si mens vel minimum aberret, de novo incipiendum est: Si cuiquam ingenium sit minus aptum ad rerum differentias & distinctiones eruendas, ad *Scholasticos* se conferat; illi enim *Cumini Sectores* sunt: Si quis ad transcursus ingenii segnis sit, nec alia in aliorum probationem, & illustrationem, accersere, & arrigere dextre noverit, Jure Consultorum Casus evolvat: Aded ut singuli intellectus morbi, ex *Literis*, medicinas proprias comparare sibi possint.

XLIX.

DE FACTIONIBUS.

Plurimi Opinionem minime sanam foverunt; Hanc nimirum: Principi in Status sui administratione, & Viro magno, in actionum suarum directione, & *Factiones* quæ invaluerunt, præcipue respiciendum; Atque hanc principalem prudentiæ partem esse: Cum è contra facultas hæc prudentiæ quam maxime vigeat, vel in disponendis rebus, quæ ad omnes sine discrimine pertinent, & in quibus homines diversarum *Factionum* coeunt; vel in palpandis, conciliandis, & tractandis singulis. Neque tamen assero, *Factionum* debitam considerationem esse negligendam. Humilioris fortunæ viri, cum in ambitu sint, alicui parti adherere debent; verum potentioribus, & jam pridem honorem adeptis, consultius est, æquos se præstare, in neutram partem propendendo. Quin & in ambientibus ita caute adherere, ut videatur quis alteri ex partibus addictus, & tamen parti adversæ minime odiosus, viam quandam sternit ad honores, per medium *Factionum*. *Factio* inferior, & debilior, in conjunctione plerumque firmior, & constantior: Et non raro observari poterit, paucos, qui obstinati & pertinaces sint, *Factionem* numerosiorem, sed tamen moderatam, in sine defatigare, & depellere. *Factionum* altera postquam extincta fuerit, illa quæ manet, in *Factiones* novas dirumpitur; Veluti, *Factio Luculli* & *Optimatum*, ad tempus aliquod, se in satis magno vigore, contra fa-

ctionem *Pompeji* & *Cæsaris*, sustinuit; Verum postquam Auctoritas *Senatus* & *Optimatum* deprimebatur, *Factio* ipsius *Cæsaris* & *Pompeji*, in partes propediem scissa est. Similiter, *Factio Antonii* & *Octaviani Cæsaris*, contra *Brutum* & *Cassium*, ad tempus aliquod duravit; sed deletis *Copiis Brutis* & *Cassii*, *Antonius* & *Octavianus*, cum partibus suis, paulo post dissilierunt. Exempla hæc (dices) ad *Factiones Bellicosas* spectant. Sed idem in *Factionibus privatis* tenet. Itaque, in *Factionibus* qui secundas antea tenebant, *Factione scissa*, lætius primas tenent. Contratamen, haud raro, potestate omni excidunt: Complures enim in oppositione tantum valent; quæ cessante, actum deveniunt inutiles. Observatu dignum, quod sæpe evenit; plurimos nimirum, postquam voti compotes sint, & in dignitate quam ambierunt collocati, continuo se applicare contrariæ *Factionis*: existimantes forsitan, sed de alterius *Factionis* affectu & studiis jam dudum certos esse; itaque ad Amicos novos conciliandos se comparare. Proditor in *Factionibus* plerumque rem obtinet; Postquam enim res diutius, tanquam in æquilibrio, suspensæ hæssissent, tum demum unius alicujus in partes contrarias transitio victoriam refert; in eumque gratiæ omnes cumulatæ. Indifferens illa inter partes processio, neutri inclinando, non semper ab animo moderato procedit; sed à consilio callido: quandoquidem proximus sibi quisque sit, atque ex utraque *Factione* utilitatem demerere speret. Certe in *Italia*, in suspicionem incurrit *Papa*; de quo vox illa in vulgus volitat: *Papæ commune*. Tum etiam in signum trahitur, *Papam* illum, omnia ad familiæ suæ amplitudinem referre, in animo habere. *Regibus* imprimis cavendum est, ne *Factioni* alicui Subditorum suorum se ex professo adjungant: *Liga* enim *Confederationis*, intra Statum quempiam, *Monarchis* semper exitiales: Siquidem obligationem introducunt obligatione ipsa *Imperii* validiorem, atque *Regem* constituunt *tanquam unum ex nobis*. Id quod cernere erat in *Liga Francia*. Cum *Factiones*, manu forti, & palam, concertant, signum est imperii in *Regibus* labascentis: multamque præjudicat ipsorum & auctoritati, & negotiis. Motus *Factionum*, sub *Regibus*, similes esse debent motibus (ut *Astronomi* loquuntur) *orbium inferiorum*: qui suos habent motus proprios, sed interim, conversione *Primi Mobilis*, cum obsequio circumferuntur.

L.
DE CÆREMONIIS CIVILIBUS,
ET DECORO.

Qui *Realis* solummodo est, ei multa virtute opus duco: Sicut *Gemma*, quæ sine ornamento omni inseritur, è purissimis & nitidissimis esse debet. Verum, si quis diligenter animadvertat, sit in laude, quod sit in lucro: Obtinet enim Proverbium illud: *Lucra levia crumenam efficere gravem*. Siquidem, lucra levia frequenter redeunt, cum majora rarius se offerant. Similiter, verissimum est, virtutes exiguas magnas conciliare laudes, quia perpetuus earum usus est: tum in observationem *Hominum* incurrunt: Cum è contra, virtutis alicujus magnæ exercendi occasio, raro admodum obtingit. Itaque ad famam & existimationem alicujus multum juvat, & (quemadmodum

Isabella, Regina Castellana, dicere solebat, inſtar
Epistoliarum commendatiarum, quæ nunquam non
preſto ſint, haberi poſſit: ſi quis Formulis utetur
diſcretis & decoris. Ad has adſcendas, nihil ferme
aliud requiritur, quam ut eas quis non contemnat:
ita enim in aliorum moribus easdem obſervabit:
de reliquo autem nemo ſibi diſſidat. Si enim ma-
jorem illis operam navabit, de pretio decident:
quod in illo potiſſimum ſitum eſt, ut tanquam na-
tivæ videantur, & minime affectate. Nonnullorum
vultus, & geſtus, & externa alia, inſtar verſus ſunt,
in quibus ſyllabæ ſingulæ menſurantur: Qui po-
terit magna comprehendere, qui ſe tam puſillis
rebus ſubmittit? *Ceremoniis decentibus*, erga ali-
os, omnino abſtinere, perinde eſt ac ſi doceas, ead-
em illos erga te negligere; quo pacto te ipſum facies
viliorem. Præcipue, nequaquam omittendæ
erga illos, quibuſcum familiaritate minime con-
junctus eſ: neque erga homines ingenio ſaſti-
dioſo. Verum, exceſſus in illis, & locutio plane
hyperbolica, (quali nonnulli utuntur,) non ſolum
res moleſta; ſed etiam ſinem & pondus, eorum
quæ dicuntur, omnino minuit. Eſt præculdubio
modus artiſicioſæ cujuſdam inſinuationis, in ver-
bis ipſis, inter *Formulas* communes, qui homines
revera inſecat, & mirifice afficit: qui extimie alicui
prodeſt, ſi quis ejus viam calleat. Inter æquales de
familiaritate ſollicitum eſſe, nihil opus eſt; quare
reprimè te paululum, & dignitatem tuam tuere:
At inter inferiores non deest reverentiâ; Itaque
inter illos benigne te gerere, & cum familiaritate
quadam, non incongruum eſt. Qui in ſermonè
aliquo, aut re, nimius eſt, adeo ut ſatiætatem indu-
cat, valorem ſui ipſius minuit. Alii ſe applicare,
bonum eſt; modo cum ſignificatione quadam fiat,
hoc non ex facilitate prodire, ſed ex comitate &
urbanitate. Præceptum non contemnendum eſt;
Cum in alterius ſententiâ iveris, aliquid ſemper
de proprio addere. Exempli gratia: Opinioni
ejus ſuffragari? Cum diſtinctione, & non alias
fiat. Propoſitioni ejus annuere libet? Fiat ſub mo-
do aliquo vel conditione. Conſilium ejus ſequi &
amplecti viſum eſt? Novi alicujus argumenti
pondus addas, propter quod in partes ejus tranſire
videaris. Cavendum imprimis, ne *Maſter* in *Ce-
remoniis* & *Formulis* habeatis: Id enim ſi fiet, ut-
cunque virtute vera emineas, audies tamen ab in-
vidis, in nominis tui detrimentum, *Urbanus* tan-
tum & *Affectator*. Etiam negotiis damnoſum eſt,
ſi quis *Formulas* nimium affectet, vel in opportu-
nitatibus & temporibus deligendis impenſe curio-
ſus ſit. *Salomon* inquit: *Qui obſervat ventum,
non ſeminat: & qui conſiderat nubes, nunquam me-
tet.* Prudens opportunitates plures faciet, quam
inventiet. *Mores* hominum externi, *veſtibibus*
eorum ſimiles eſſe debent; Non ſint nimis con-
cinni, nec corpus coarctantes; Sed qui liber-
tatem præbeant, ad exercitia, & motum quem
libet.

L I.

DE LAUDE.

Laus virtutis reflexio eſt. Atque ut ſit in ſpecu-
lis, trahit aliquid è natura corporis, quod re-
flexionè præbet. Si à vulgo proficiſcitur, ut pluri-
mum reflexio illa parva eſt, & falſa: & vanos potius
ac tumidos, quam vera virtute præditos, comi-
tatur. Sub captum ſiquidem vulgi, virtutes com-

plures, quæ excellent, non cadunt. Virtutes
minores, ab iis, *Laudes* extorquent; mediæ ad-
miracionem quandam, vel ſtuporem illis inecu-
tiunt; ſublimes autem, in ſenſum aut perceptio-
nem eorum, præluſus non veniunt. Sed appari-
tiones virtutum, *ſpecies virtutibus ſimiles*, illos af-
ficiunt quam maxime. Sane, *Fama* ſtudio ſimilis,
eſt, quæ levia & inflata attollit, gravia & ſolida
mergit. Quod ſi Viri, etiam judicii profundioris
& dignitatis, cum vulgò concurrant, tum id,
quod Scriptura dicit, contingit: *Nomen bonum
inſtar unguenti ſpirantis*. Omnia undiq; replet,
neque facile evaneſcit. Etenim odores unguento-
rum, durabiles magis ſunt, quam florum. *Laudum*
tot conditiones fallaces ſunt, ut *Laus* merito in
ſuſpicionem venire poſſit. *Laudes* quædam ab
adulatione ſola prodeunt: Quod ſi *Adulator* ſit vul-
garis, *Attributis* quibusdam utetur communibus,
& quæ omnibus competere poſſint; non quæſitis
aut appoſitis: *Adulator* callidior ſi ſit, veſtigia
premet *Adulatoris* principalis: intelligo, Tui
ipſius; & in quibus tibi places, aut te ipſum excel-
lere putas, iis *Adulator* inhaerebit maxime: Sin
Adulator ſit impudens, & perfrictæ frontis, tum
demum, in quibus confectus tibi ſis defectus tui, &
ad quæ maxime erubeſcis, ea *Adulator* tibi vel
præcipue imputabit, & affiget, per vim, ſpæta
conſcientia. *Laudes* nonnullæ, à voluntate bona,
cum reverentiâ conjunctæ, proficiuntur; quæ
ſane *Laudum* formula, *Principibus*, & *Viris* qui-
buſcumque dignioribus, debetur: *Laudando præci-
pere*: Cum ſcilicet apud illos prædicando, quales
ſint, humiliter moneas, quales eſſe debeant. Sunt
qui *Laudibus* quandoque onerantur, animo mali-
tioſo; ad conſtandam invidiam, & odia concia-
tandæ; *Pèſſimum* genus immicorum *laudantium*, ut
ait ille: Adeo ut apud *Græcos* in Proverbium exi-
erit: *Ei, qui in malum ſuum laudatur, puſtulam
nari contumè adhaſcitur am*: Sicut apud nos vulgò
dicitur: *Cum quis mentiatur, metuendum ne ejus
lingua ſcabies propediem oboriatur*. Illud afferere li-
cet, *Laudes* moderatas, tempeſtively irrogatas, &
minime vulgares, honori vel maxime eſſe. Di-
ctum eſt *Salomonis*: *Qui benedicit proximo ſuo voce
grandis, de nocte conſurgens, male dicenti ſimilis erit*.
Etenim, vel hominem, vel rem aliquam, ad cælum
uſque evehere, contradictionem irruit; & deriſui
exponit. Veruntamen, ut ſe ipſum *laudare*, ſerva-
to decòro, vix conceditur, niſi in caſibus admo-
dum raris: ita vocationem ſuam, & munus quod
gerit, aut ſtudia quibus ſe addixit, *laudare* quis
cum venia poſſit, imò cum ſpecie quadam magna-
nimitatis. *Cardinales Romani*, (qui *Theologi* ſunt,
& *Fratres* & *Scholaſtici*), verbum uſurpant, exte-
mi contemptus & convitii, erga negotia *Civilia*:
Vocant enim negotia *Civilia*, (veluti, *Belli*, *Legat-
tionum*, *Judiciorum*, & hujusmodi), *Hiſpanico vo-
cabulo*, *Sbirrarias*; quod ſonat, *Munera Licetorum*
& *Seribarum*. Ac ſi artes illæ memoratæ, magis
ejuſmodi homines, quam in ſaſtidio *Cardinalatus*
poſitos, decerent. Et tamè (ſi res rite ponderetur,
Sanctus Paulus, cum de ſeipſo gloriatur, illud non-
nunquam interponit: *Ut ſtultus loquor*. At cum de
Vocatione ſua verba facit, nihil veretur dice-
re: *Magnifico Apoſtolarum*

MENT.

L II.